



مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد



۲۰۲۱/۰۲/۲۰

علم گل سحر

عالم گنج بن

د نولسمې پيړۍ تر پايه د کابل سيند په دواړو غاړوله اوسني ارتل پله تر پل خشتي جومات پورې دوه لوی بڼونه موجود ول چې د شهرارا او جهان آرا په نومونو ياديدل دجهان آرا بن چې دکابل سيند په شمال کې پروت و، دعالم گنج باغ په نامه هم يادیده چې ډير مشهور و.

ويل کيږي کله چې مغولي پاچا جهانگير کابل ته راغی د شهرارا په بن کې يې چکر واهه دی دې ته متوجه شو چې د کابل سيند شمالي برخه ډيره ښه حاصلخيزه ځمکه لري او موقعيت يې هم ښه دی .

جهانگير دغه ځمکې دځمکو له اصلي خاوندانو څخه راونيولي او امر يې وکړ چې دلته يو لوی او ښکلې بن جوړ کړي په لږ وخت کې په دې سيمه کې يوبن جوړ شو او نوم يې جهان آرا پرې کيښود چې بيا وروسته خلکو داسې فکر کاوو چې دغه باغ دعالم گنج باغ دی خو وتلي افغان تاريخپوه احمد علي کهزاد پخپل کتاب کې ليکلي چې دجهان آرا باغ يوه برخه وروسته وروسته له عالم گنج باغ سره يوځای شوي ده.

داچې دا باغ ولي عالم گنج باغ بولي په تاريخي اسنادو کې په دې باب څه نه دي ويل شوي ،ځيني کسان په دې باور دي چې هغه وخت دود داسې و ، چې هرځای ديوچا په نوم جوړشو او يا به چا جوړ کړ دهغه په نوم به نومول کيده په کابل کې د داسې بڼونو بيلگې ډيرې دي لکه باغ بابر، باغ لطيف، باغ محمدشريف خان، باغ قاضي، باغ هندو او نور. خو دعالم گنج بن په باره کې دخلکو په منځ کې فولکلوريک روايت هم شته : وايي چې عالم خان يوکارگر و، په جهان آرا بن کې يې کار کاوو، عالم خان دا دولتي بن په اجاره واخيست ويل کيږي چې ده دبن په يوه برخه کې گنج يا خزانه ليدلې وه کله يې چې بن اجاره کړ دخزانې لاس ته راوړلو ته يې ملا وتړله ،په خزانه يو لوی مار پروت و، عالم خان په يوازي ځان په ډير کړاوو مار وواژه او خزانه يې خپله کړه چې له هغه وروسته دغه بن په عالم گنج مشهور شو.

دا د کابل ښار د ځينو سپين زيرو له خولې يو روايت و، سپين زيري وايي چې داباغ د شاه دوشمشيره له پله تر ارتل پله پورې پروت و، داځايونه چې اوس انصاري ليسه، نجات يار يانا ليسه، دپوهني مطبعه او دسړي مياشتې ځيني څانگې پکې دي هم ددغه باغ ساحه وه .

دغه بن دخپل وخت يوينه تفريح ځای و، چې دوخت پاچاهان لکه اميرشيرعلي خان، اميردوست محمد خان او امير محمد افضل خان به هم دلته دتفريح لپاره راتلل.

امير عبدالرحمن خان دخپل سلطنت په دوره کې په عالم گنج بن کې حربي فابريکه جوړه کړه چې هغه وخت په ماشين خانه مشهوره وه . ويل کيږي په دغه فابريکه کې پر جنگي وسايلو سربيره افغانی هم ضرب وهل کيدې کله چې حربي فابريکه جوړه شوه دبن ساحه کمه شوه او بن ته دتفريح کورونکو تگ راتگ هم لږشو.

دغه فابريکه دبهرنيانو (انگريزانو) په مرسته جوړه شوه خلکو له انگريزانو څخه کرکه لرله ددې پر ځای چې دفابريکې په جوړيدو خوشحاله شي، مايوسه شول او دغه بن ته به هم ډير خلک نه ورتلل ،ځکه خو دفابريکې په سوځيدلو هم يوشمير خلک خوشحاله ول. دفابريکې دسوځيدو له پيښې وروسته عالم گنج بن هم له کاره ولويد.

دکابل ښار يوسپين زيري عبدالصمد چې دشيرشاه ميني دگذر وکيل هم دی وايي:

کله چې عالم گنج بن ويجاړ شو په دې وخت کې مرحوم حسين خان افندي او محمود افندي له نقيب صاحب سره له بغداده کابل ته راغلل او نقيب صاحب دغه باغ خپلو دوستانو او خپل پرسونل ته ورکړ او خپله په هغه ځای کې چې اوس دجای نقيب صاحب په نامه ياديږي اوسيده. دی وايي چې په دغه باغ کې دامير شيرعلي خان زوی چې يو وخت وليعهد و، هم خاورو ته سپارل شوی دی.

د پاڼو شميره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې دليکنيزې بڼې پازوالي دليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خبر و لولئ

کله چې فابريکې اور واخيست خلکو ليدل چې عالم گنج باغ په اور کې سوځي، يوه ترانه يې جوړه کړه چې ډيره مشهوره شوه:

عالم گنج و عالم گنج و عالم گنج
اغا بيا بریم عالم گنج
پرنگي ظالم است مولا کنند تنگ
اغا بيا بریم عالم گنج
عالم گنج در گرفت دودش برآمد
صدای توله در گوشم آمد
عالم گنج و عالم گنج و عالم گنج
اغا بيا بریم عالم گنج

...

اوس چې ددغه تاريخي او مهم باغ نښه هم پاتې نه ده مور د هغه وخت ددې باغ په اړه روښانه تصوير نه لرو چې بياهم خبره دخپلو تاريخي او کلتوري اثارو په اړه زموږ بې غوري ته رسېږي. که هغه وخت مو ددغه بڼ او نورو ځايونو په اړه توجه کړې وای لومړی مو دتاريخي اثارو غوندي ساتلي وای او که نه نو ددغو ځايونو نقشي او تصويرونه او په اړه يې بايد د معلوماتو کتابونه خپاره شوي وای داچې نه دي شوي اوس هم په کار ده دکابل ښار دبيا رغونې په وخت کې دداسې ځايونو ساتنه وشي او دپخوانيو له منځه تلليو ځايونو په اړه څيړنې وشي په هماغو ځايونو کې يې نقشي او تصويرونه وځړول شي څو زموږ خلک دخپلو پخوانيو اثارو په اړه هم معلومات ولري.

علم گل سحر

د پاڼو شمېره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې دليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ